

Business Panel ²⁰ vuotta • år

2 • 2024

Nordea

Juho Kostiainen on Nordean ekonomisti, joka seuraa ja analysoi Suomen taloutta ja asuntomarkkinoita. Aiemmin Juho on seurannut niin Suomen kuin Kreikankin taloutta virkamiehen silmin valtiovarainministeriössä, Suomen Pankissa ja Euroopan komissiossa.

Suomen taloudessa valonpilkahduksia

Suomen taloudessa on nähty alkuvuoden aikana ensimmäisiä positiivisia merkkejä kahteen vuoteen. BKT on kasvanut maltillisesti vuoden kahdella ensimmäisellä neljänneksellä, ja loppukesänkin suhdanneindikaattorit osoittavat selviä kasvulukuja. Näyttääkin siltä, että talouden alamäki olisi vihdoin päättymässä.

Viime vuosien vitsaus, nopea inflaatio, alkaa olla myös taltutettu. Suomen inflaatio laski syyskuussa alle prosenttiin, arvonlisäveron korotuksesta huolimatta. Inflaatio on hidastunut myös muulla euroalueella, mikä on mahdollistanut Euroopan keskuspankille koronlaskujen aloittamisen neljän prosentin tasolta. Ohjauskorkoja on laskettu jo 0,75 prosenttiyksikköä ja odotuksissa on lisää koronlaskuja tulevan talven ja kevään aika. Ensi kesänä korkojen odotetaan olevan kahden prosentin tuntumassa. Korkojen laskun taustalla on myös euroalueen heikentynyt talousnäköymä, mikä on huono uutinen Suomen vientisektorille. Teollisuudessa uudet tilaukset ovatkin olleet tänä vuonna vielä tiukassa, vaikka alkuvuoden lakoista ollaankin toivuttu.

Palkankorotukset, hidastunut inflaatio ja korkojen lasku ovat parantaneet kuluttajien ostovoimaa, joka on kuitenkin edelleen heikolla tasolla viime vuosien nopean inflaation ja korkojen nousun jäljiltä. Ostovoiman parantumisen odotetaan jatkuvan ensi vuonna piristäen niin palvelu-, tavara- kuin asuntokauppaakin.

Suomessa asuntojen uudisrakentaminen on supistunut liki puoleen kahdessa vuodessa, kun korkojen nousun myötä asuntokauppa pysähtyi kuin seinään. Rakentamisen heikkous selittääkin suurimman osan Suomen euroaluetta heikom-

masta talouskehityksestä kahden edellisen vuoden aikana. Asuinrakentamisen tuoma jarru Suomen talouteen näyttäisi olevan poistumassa tämän vuoden aikana, kun rakentamisen aloitukset ovat kääntyneet loivaan nousuun korkotuetun tuotannon käynnistyessä.

Asuntokauppassakin asteittainen virkoaminen on alkanut kesän aikana. Myös asuntohintojen lasku näyttäisi taittuneen tänä vuonna ja ensi vuodelle odotetaan hintojen nousua. Asuntomarkkinoilla on kuitenkin edelleen reilusti tarjontaa, joten hintojen toipumisen odotetaan olevan melko verkkaista.

Työmarkkinat ovat jatkaneet heikkenemistään vielä tänä vuonna. Rakentamisen lisäksi myös palvelusektorilla ja kaupanalalla työllisyys on vähentynyt selvästi. Ensi vuonna odotamme työmarkkinoilla käännettä parempaan talouskasvun kiihtyessä.

Pahin näyttäisi olevan ohi Suomen taloudessa ja odotamme talouden kasvavan ensi vuonna 1,5 prosenttia. Taloudessa riittää kuitenkin edelleen haasteita. Väestön ikääntyminen, korkokulujen kasvu sekä puolustukseen satsaaminen ovat kasvattaneet julkisia menoja, ja sopeutustoimista huolimatta julkisen talouden velkaantuminen jatkuu. Julkisen talouden haasteiden taustalla on Suomen pitkään jatkunut heikko tuottavuuskehitys. Tuottavuuden kasvuun panostaminen, oli se sitten tekoälyä, uusia teollisuuden tai palveluiden innovaatioita tai vihreän siirtymän investointeja, onkin keskeistä kilpailukyvyyn, ostovoiman ja julkisen velkaantumisen taittamisen kannalta.

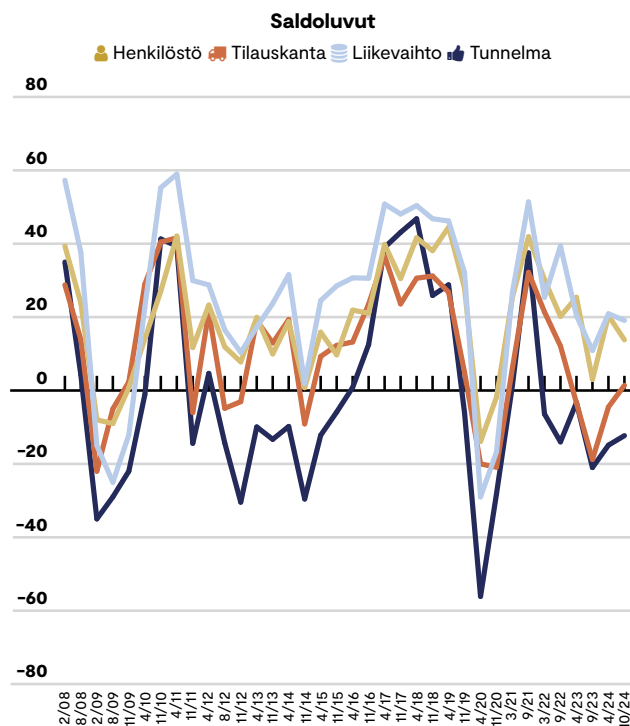
Kasvun käynnistyminen matalalle

Kuluvan vuoden mittaan on suomalaisessa talouskeskustelussa viljelty analyysiä, jonka mukaan Suomen talous on suhdannekuopan pohjalla, mutta pian kasvu käynnistyy. Toistaiseksi myönteiselle kehitykselle on ollut niukasti katetta. Nyt näyttäisi kuitenkin siltä, että syvemmälle ei enää tällä erää vajota. Kasvun alkutahdit kulkevat myös jossain määrin epätahtiin. Selkeimpänä kasvun ajurina toimii rahapolitiikka ja ohjauskorkojen lasku, osin myös palkansaajien ostovoiman elpyminen ja kulutuskysynnän kasvu. Odotuksissa on, että matalammat korot nytkäyttävät sekä vientiä liikkeelle että käynnistävät investointeja Suomessa. Viesti kentältä kuitenkin on, että rahoituksen saaminen pankeilta on kiristynyt.

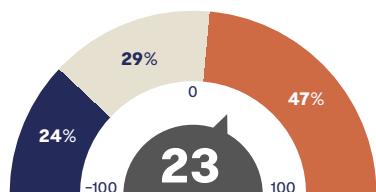
”Pankkien suhtautuminen on todella nihkeää tällä hetkellä, kun koittaa rahoitusta saada kasaan.”

Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan yrityksissä suhdannetilanne on pysynyt jokseenkin ennallaan viime kevään mittauksesta. Tämä käy ilmi Pohjanmaan kaupakamarin jäsenyrityksilleen syys-lokakuun taitteessa tekemästä Business Panel –suhdannebarometrista.

Toiveikkuutta luovat vahvistunut tilauskanta, joka nousi nollaviivan yläpuolelle saldoluvun ollessa 1. Tunnelma on noussut vuoden takaisesta hiljalleen, mutta vakaasti, ollen kuitenkin edelleen negatiivinen. Vahvimmat indikaattorit löytyvät liikevaihto-odotuksista ja rekrytointinäkymistä, jotka molemmat ovat kuitenkin tulleet kevään mittauksesta hiukan alaspäin. Yrityksistä 43 prosenttia kertoo liikevaihtonsa ylittävän tänä vuonna viime vuoden tason. Lisää henkilöstöä rekrytoi 28 prosenttia vastaajista seuraavan puolen vuoden kuluessa.

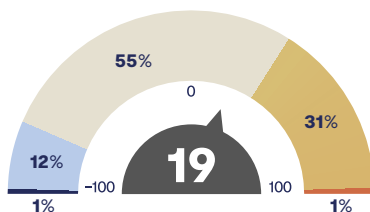

Teollisuus

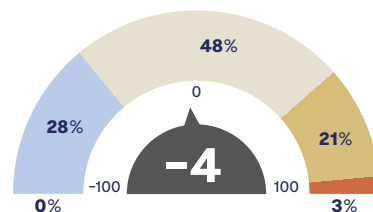
Liikevaihto

● pienempi ● yhtä suuri ● suurempi

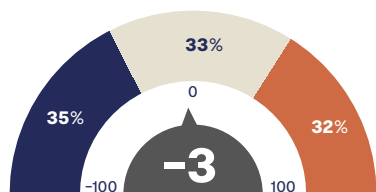
Henkilöstön määrä

● vähentyy merkittävästi ● vähentyy hieman ● pysyy samana ● kasvaa hieman ● kasvaa merkittävästi

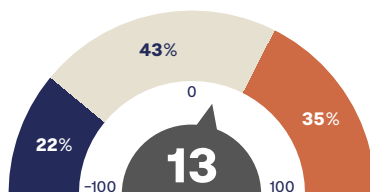
Yleinen tunnelma

● erittäin pessimistinen ● pessimistinen ● normaali ● optimistinen ● erittäin optimistinen

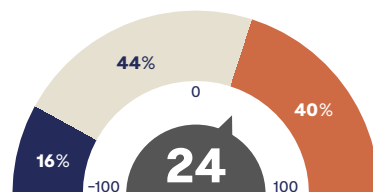
Tilaukset

● pienempi ● yhtä suuri ● suurempi

Investoinnit

● pienempi ● yhtä suuri ● suurempi

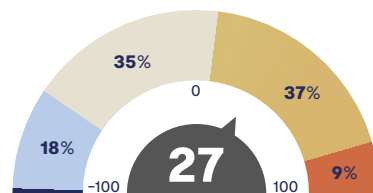
Vienti

● pienempi ● yhtä suuri ● suurempi

Teollisuus on kokonaisuutena vahvistunut kevään mitauksesta ja erityisesti tunnelma ja tilaukset ovat kohonneet – molempien saldoluvut silti edelleen aavistuksen nollaviivan alapuolella. Alan yrityksistä tunnelma on optimistinen tai erittäin optimistinen vajaalla neljänneksellä, reilulla neljänneksellä puolestaan pessimistinen tai erittäin pessimistinen ja noin puolella normaali. Kokonaisuus on siis varsin kahtiajakoinen.

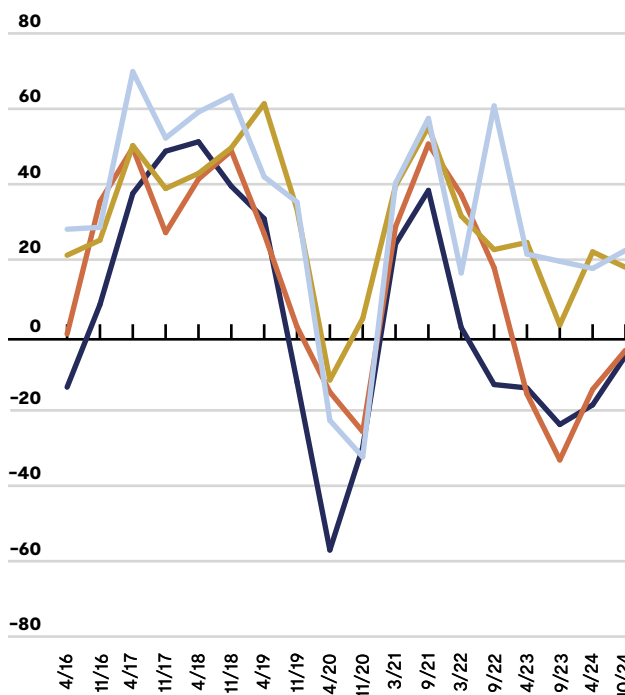
Kolmannes on rekrytoimassa lisää henkilöstöä seuraavan kuuden kuukauden kuluessa ja reilusti yli puolet pitää henkilöstömääränsä nykyisellä tasolla. Liki kolmannes teollisuusyrityksistä nostaa ammattitaitoisen työvoiman puutteen toimintaa rajoittavaksi tekijäksi. Eniten yritysten toimintaa kuitenkin edelleen haastaa riittämätön kysyntä; sen nostaa esiin 40 prosenttia vastaajista.

Liikevaihto-odotukset ovat myös kehittyneet keväästä positiiviseen suuntaan ja nyt 77 prosenttia vastaajista odottaa liikevaihdon yltävän vähintään edellisvuoden tasolle. Kannattavuuden osalta on tapahtunut selvä käänne parempaan. Yhteensä 46 uskoo kannattavuutensa parantuvan edelliseen vuoteen nähden. Myös usko investointien toteutumiseen on vahva, sillä 78 prosenttia yrityksistä kertoo investoivansa yhtä paljon tai enemmän kuin viime vuonna. Teollisuuden vientinäkyvät ovat kehittyneet myös aavistuksen positiiviseen suuntaan saldoluvun ollessa on 19 – takamatka on kuitenkin vielä pitkä huippuvuosiin ennen koronaa, jolloin viennin saldoluku kävi 65:ssä.

Kannattavuus

● heikkenee paljon ● heikkenee ● pysyy ennallaan ● paranee ● paranee paljon

Saldoluvut

● Henkilöstö ● Tilaukset ● Liikevaihto ● Tunnelma

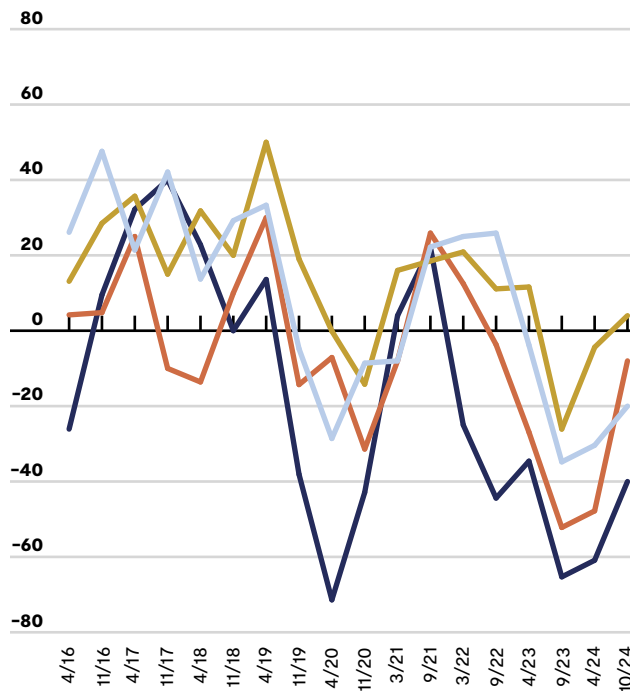
”Perustilanne markkinoilla stabiili, mutta Saksan heikko suhdanne (autoteollisuuden ja rakentamisen matalasuhdanne) osaltaan vaikuttaa kysyntään.”

Rakentaminen

Tilaukannat ja liikevaihto-odotukset ovat vahvistuneet merkittävästi. Liikevaihdon kasvua povaa 28 prosenttia vastaajista ja edellisvuoden tasoon arvelee pääsevänsä noin joka neljäs yritys. Silti valtaosa, 48 prosenttia uskoo liikevaihdon pienenevän tänä vuonna. Alaa haastaa erityisesti riittämätön kysyntä, josta kärsii 56 prosenttia vastaajista.

Tilaukannat kuitenkin lupailevat parempia aikoja. Peräti 36 prosenttia vastaajista kertoo tilaukantaansa olevan vuodentakaista parempi, kun keväällä tässä tilanteessa oli vain 17 prosenttia alan vastaajista. Tässäkin kuitenkin enemmistö on yrityksiä, joilla tilaukannat ovat edellisvuotta pienemmät (44 prosenttia). Kannattavuuskin on parantunut kevään mittauksesta: saldoluku on nyt -12, kun se vielä keväällä oli niinkin matalalla kuin -35.

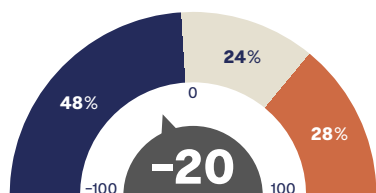
Heikosta suhdanteesta huolimatta alalla on pulaa ammatitaitoisesta työvoimasta. 28 prosenttia vastaajista kertoo pulan rajoittavan toimintaansa. 56 prosenttia näkee työntekijämääränsä pysyvän nykyisellä tasolla tulevan puolen vuoden aikana, 24 prosenttia rekrytoi lisää ja 20 prosenttia arvioi joutuvansa vähentämään henkilöstöään.

Saldoluvut

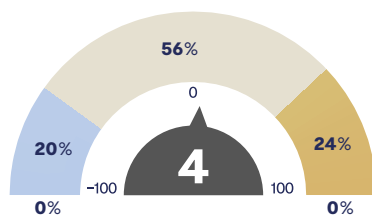
Henkilöstö Tilaukanta Liikevaihto Tunnelma

”Rakennusmateriaalien alalla odotamme kovaa talvea, mutta jos asuntorakentaminen (joka vähentää kilpailua muilla rakennussegmenteillä) käynnistyy, toivomme elpymistä keväällä/kesällä 2025.”

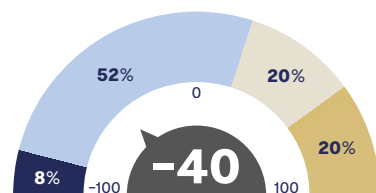
Liikevaihto

pienempi yhtä suuri suurempi

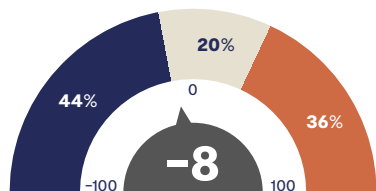
Henkilöstön määrä

vähentyy merkittävästi vähentyy hieman pysyy samana kasvaa hieman kasvaa merkittävästi

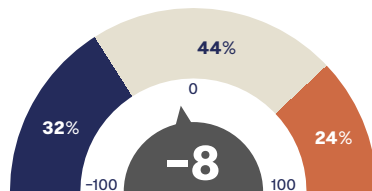
Yleinen tunnelma

erittäin pessimistinen pessimistinen normaali optimistinen erittäin optimistinen

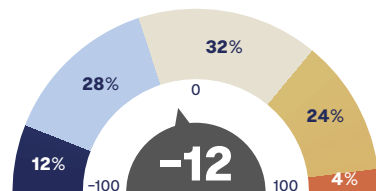
Tilaukanta

pienempi yhtä suuri suurempi

Investoinnit

pienempi yhtä suuri suurempi

Kannattavuus

heikkenee paljon heikkenee pysyy ennallaan paranee paranee paljon

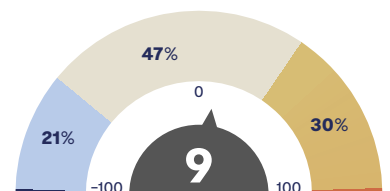
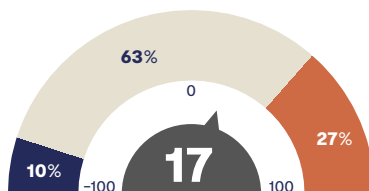
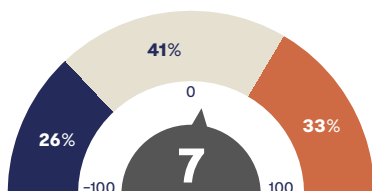
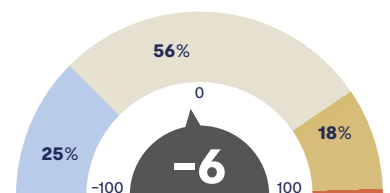
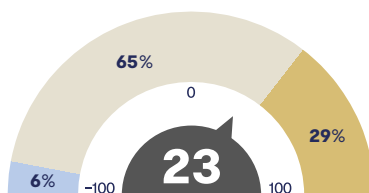
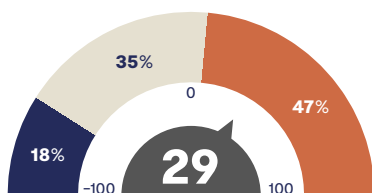
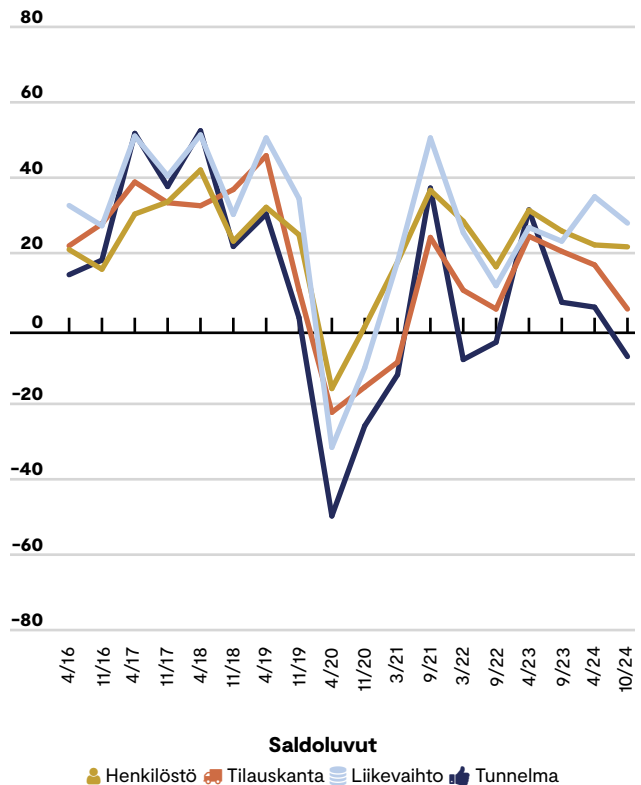
Yksityiset palvelut

Palvelualan positiivinen vire on kannatellut taloutta, mutta nyt toimialalla on tapahtunut notkahdus. Silti tilauskannat, liikevaihto-odotukset ja rekrytointinäkymät ovat edelleen kaikki positiivisen puolella – joskin ovat kaikki laskeneet edellisestä mittauksesta. Tunnelman saldoluku on vajonnut pakkaselle ollen nyt -6.

82 prosenttia alan yrityksistä näkee liikevaihdon pysyvän edellisvuoden tasolla tai kasvavan. 77 prosenttia vastaajista näkee myös kannattavuutensa pysyvän viimevuotisen tasolla tai parantuvan.

Henkilöstön määrän suhteen tilanne on pysynyt samana kevään mittaukseen nähden. 29 prosenttia rekrytoi lisää väkeä tulevan puolen vuoden kuluessa ja vähennystarpeita on puolestaan kuudella prosentilla. Suurimpina pullonkauloina palveluissa nähdään kysynnän puute, josta kärsii 42 prosenttia vastaajista sekä ammattitaitoisen työvoiman saatavuus, jonka nostaa esiin 27 prosenttia yrityksistä.

”Muutokset tukipalveluissa, (ely-keskus), hintojen nousu, epävarmat tulevaisuuden näkökulmat yleisesti ottaen – kaikki nämä hidastavat päätöksentekoa.”

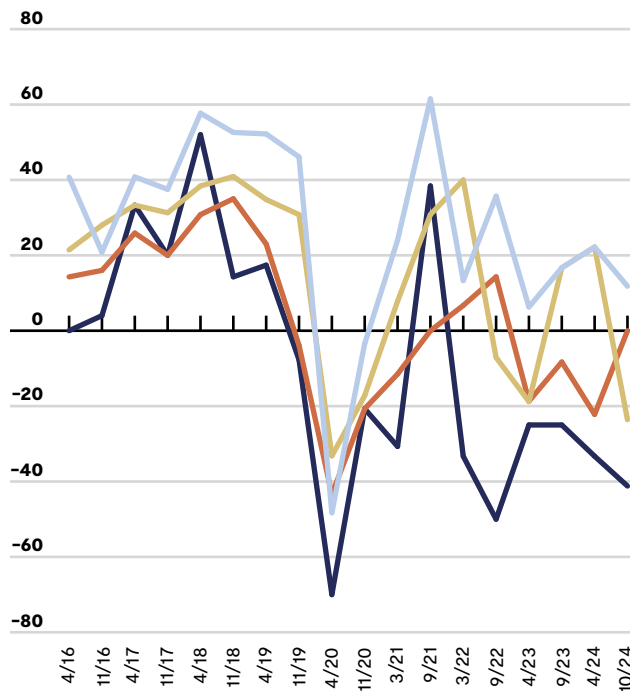

Kauppa

Kaupan alaa haastoivat keväällä lakot, jotka jumittivat tavarat satamiin. Tunnelma onkin ollut koko vuoden varsin mollivoittainen: tunnelman saldoluku on edelleen laskenut keväästä, ja on nyt -41.

Alaa on haastanut harvinaisen paljon myös riittämättömän kysyntä, josta kertoo 77 prosenttia vastaajista. Tämä on kasvanut keväästä peräti 12 prosenttiyksiköllä. Kysyntää painavat alas kuluttajien epätietoisuus ja varovaisuus vallitsevassa talous- ja maailmantilanteessa. Rekrytointinäkymissä on tapahtunut suurin käänne negatiiviseen, ja rekrytointitarpeet ovat kaikkein vaatimattomimmat toimialojen välisessä vertailussa. Kaupan alan yrityksistä 18 prosenttia kertoo henkilöstömääränsä kasvavan hieman seuraavan puolen vuoden aikana ja peräti 41 prosenttia kertoo joutuvansa vähentämään henkilöstöä.

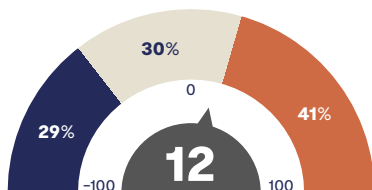
71 prosenttia alan vastaajista kertoo liikevaihdon pysyvän ennallaan tai kasvavan edellisvuoteen verrattuna. Alan investointinäkyvät ovat pysyneet kevään luvuissa; 12 prosenttia vastaajista kertoo tämän vuoden investointien ylittävän edellisvuoden tason. Kannattavuuden osalta kaupan ala on edelleen melko kaksijakoisessa tilanteessa: 24 prosenttia kertoo kannattavuuden parantuvan ja 29 prosenttia on huolissaan sen heikkenemisestä.

Saldoluvut

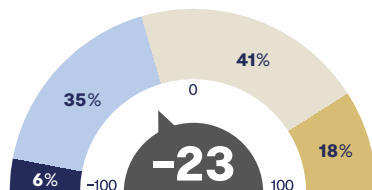
Henkilöstö Tilaukanta Liikevaihto Tunnelma

” Kuluttajien maksukyvyyn heikkeneminen näkyy olennaisesti tuotteiden menekissä. High value -tuotteet jäävät hyllylle, kun taas kaupan merkit ja matalakatteiset tuotteet myyvät. Joskin niissäkin on laskua.”

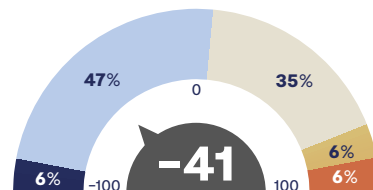
Liikevaihto

• pienempi • yhtä suuri • suurempi

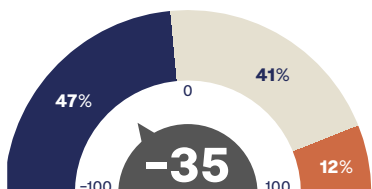
Henkilöstön määrä

• vähentyy merkittävästi • vähentyy hieman • pysyy samana • kasvaa hieman • kasvaa merkittävästi

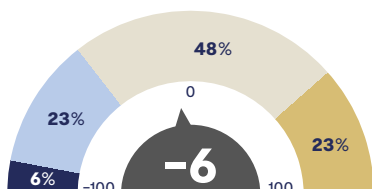
Yleinen tunnelma

• erittäin pessimistinen • pessimistinen • normaali • optimistinen • erittäin optimistinen

Investoinnit

• pienempi • yhtä suuri • suurempi

Kannattavuus

• heikkenee paljon • heikkenee • pysyy ennallaan • paranee • paranee paljon

KAUPPAKAMARI
HANDELSKAMMAREN

Business
Panel ²⁰
vuotta ^{år}

Tämä talouskatsaus tarkastelee tilannetta syksyllä 2024 Pohjanmaan kauppakamarin alueella. Alue on sama kuin Pohjanmaan ELY-keskuksen alue ja käsittää Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat. Talouskatsaus perustuu Pohjanmaan kauppakamarin Business Panelin aineistoon. Kysely toteutettiin 26.9.–1.10.2024 kauppakamarin jäsenyritysten keskuudessa. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 204 yritystä ja vastausprosentti oli 20.

Laaja kuvasarja Business Panelista on katsottavissa kotisivuiltamme
<https://www.ostro.chamber.fi/category/tilastot/>